

REDACȚIA

M. Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

în an ... 20 cor.

în 6 luni ... 10 cor.

în 3 luni ... 5 cor.

în 1 lună ... 2 cor.

pentru România și România pe cale

de poștă ... 30 franci

manuscrise se se însoțesc

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20

INSERȚIUNILE

pentru Austro-Ungaria ...

pentru România și România pe cale ...

de poștă ...

pentru România și România pe cale ...

de poștă ...

pentru România și România pe cale ...

de poștă ...

Anul IX.

NUMER de DUMINECĂ

Nr. 4.

Căderea lui Tisza István.

Tatăl său ajunsese vestit prin vorbele stite împotriva noastră. Zisese anume că va zdrobi.

Tisza fiul, fusese ceva mai șiret.

N'ainte d'a se face ministru vorbise despre dreptate cu atâta cumpenire, încât mulți eram în stare a-l crede drept omul care ajungând la cârmă va ținea socoteala de noi.

Nici n'a apucat să se încălzească însă scaun, și iute și-a dat arama pe față. Veni în planul de lege alui Berzeviczy: noi să plătim bani grei pentru școli, ear stăpânii maghiari să poruncească ea în așezămintele păstrăse cu atâta scumpătate de moși și strămoși nostri.

Nu l'a ajutat însă Dumnezeu să poate face la îndeplinire păcătosul său plan. Căzu dela putere, cum n'a căzut în țeara asta nici un minister.

În alegerile încheiate partidul stăpânirii n'a putut să câștige mai mult decât 155 locuri, pe când potrivnicii sei de tot soiul au câștigat în 243 cercuri.

Noi Români am reușit în 7 locuri: Boros-lneu, Șiria, Sasca, Baia-de-Criș, Drăstie, Ilonda-Mare și Cristian și mai avem nădejde tare să cucerim Chișineul și Cehul-Silvaniei. La Dobru, Ocna, Ighiu, Arpașul-de-Jos, candidații Români au căzut pe neașteptate cu 24—52 voturi. Dr. V. Lucaci a căzut lipsindu-i numai 4 voturi. Ceea-ce dovedește ca deja la întâia încercare poporul s'a purtat bine, că Români încercare pe care Tisza bătrînul se lăudase că-i zdrobește ear Tisza bătrînul ridicase și el barda să-i răpună, de partea de a fi slăbit, se întăresc și pe zi ce trece tot mai mult se deșteaptă și ajung la cunoștința drepturilor și datorințelor lor.

Ear Tisza bătrînul una s'a făcut cu țărîna, după-cum și Tisza fiul, năpraznicul István, nu mai departe decât Mercuri dusu-s'a la Viena, să mulțamească M. Sale pentru încrederea ce pusese întrînsul și să-i spună că țara l'a osândit, în alegeri, cum nu s'a mai întâmplat de când ne pomenim. Măine vom poimâne Tisza István își va vedea deci și el de sămănăturile dela Geszt, pe când neamul românesc merge cu mândrie și bărbăție înainte...

Apa trece, petrele rămân!...

Avem cuvânt să ne bucurăm.

Dacă Tisza nu cădea adică în alegeri, arându-se în scaun de bună seamă că

era să ne facă mult rău. Așa însă, că a lăsat în țară o stare în cât om să fie cine va ghici ce e de făcut și câtă vreme le va trebui Ungurilor până să se descâlcească din încurcăturile în cari l'a vârit Tisza, — noi Români vom fi la adăpost de prigoniri și ne vom putea vede de lipsuri și năcazuri.

Vom căuta, mai presus de toate să ne întărim acolo, unde ne-am arătat slabi.

Și unde am căzut cu candidații Români, după știrile ce am primit, de vină am fost, în locul întâiu, noi Români. Tot s'au mai găsit adică niște întunecați la minte, stricați în ce privește simțirea națională, niște bătuți de Dumnezeu cari nu s'au rușinat să voteze împotriva fratelui, ci și-au vindut votul pe bani, făcând de ocară neamul românesc. Durere, s'au găsit chiar și preoți cari au căzut în acest păcat și cari ca niște nemernici și-au dus turma la — tăiere, căci la tăiere s'au dus cei-ce prin voturile lor au ajutat pe potrivnicii partidului românesc.

I-am dat în tîlcaș pe acesti păcătoși, ca întreg neamul românesc să-i cunoască și să se ferească de ei ca de niște leproși.

Am laudat însă cu bucurie pe cei harnici și ne mândrim că în comitatul nostru, al Aradului, numai de bine ni-s'a dat prilej să scriem. O insuflețire nespusă a cuprins pe Români dela un capăt la altul al comitatului și dacă frații din Baia-de-Criș stat-au în frig de Mercuri noaptea când au plecat la alegere, și până Vineri seara, când s'a sfârșit alegerea, cei din Boros-lneu nu s'au arătat nici ei mai puțin viteji respingând sutele milionarului candidat ungar și votând pentru candidatul Român.

Cu așa popor, avem toată nădejdea că numai lucruri bune o să punem la cale. Ear' pronia cerească a rînduit să ne reculegem tocmai sub stăpînirea năpraznicului Tisza.

Scrie doar și în sfînta scriptură:

Cel smerit, se va înălța, ear pe cel îngâmfat Dumnezeu îl va umili.

Demisia guvernului. M. Sa după ce a primit în audiență pe contele Tisza și a ascultat raportul acestuia asupra stării țării în urma alegerilor, a primit demisia lui Tisza.

M. Sa, așa se zice, va încredința pe contele Andrássy cu formarea noului ministeriu.

Lupta dela Chișineu.

Candidatul național român. — Bucuria poporului. — Ziua de alegere. — Luptători harnici.

Trei zeci de ani am stat în amortire; hotărîrea mai marilor neamului nostru de a intra de astă dată în luptă pentru ca să alegem în Dieta Români, ni-a trezit însă și pe noi, Români din cele 11 sate ale cercului Chișineu. Nu se poate descrie bucuria mare ce a cuprins poporul. Ceea-ce s'a și văzut atât din numărul mare de alegători ce au venit la Chișineu să asculte, a doua zi de anul noul, vorbirea-program a iubitelui nostru candidat Russu Șirianu, cât și din primirea însuflețită ce i-s'a făcut în toate satele. O nouă viață par-că a început și sub farmecul cuvintelor de îmbărbătare ale fruntașilor nostri M. Veliciu. Dr. G. Popovici, Dr. C. Ardeleanu, cari au însoțit pe candidatul naționalist, pe fiecare zi în popor tot mai mult a prins rădăcini credința că numai prin noi însine putem să ne ferici, că numai alegând deputat Român, putem nădăjdui ca în sfatul țării să fie apărate și drepturile noastre. Grosii și baronii, aleși până acum, nici o grijă nu au avut pentru Români. Ear Român cu scaun la judecata de bună seamă că nu-și poate închipui pe Csukay, (fibirăul care a fost de față și avea în mîni puterea când au fost impuse cați cei 7 frați din Șepreus) apărător al drepturilor naționale române.

Fată de ce pentru Csukay nici n'a luptat vre-un Român de treabă, ci numai cei năimi de beutură, bani și făgădueli ori cei despre care și sfînta Scriptură zice: «Iartă-l Doamne, că nu știe ce face». Pe când pentru Russu Șirianu luptat-a întreaga suflare românească. Ne și putem fali: partea covârșitoare a voturilor românești lui i-s'au dat și de nu erau atîția candidați, Joia trecută deja Russu Șirianu era ales.

Ce nu s'a putut ajunge atunci, se va întrupa Vineri, la 10 Februarie. Poporul, văzând puterea ce are și însuflețindu-se de dragostea și ținerea împreună a fraților de același sânge, e mai tare decât ori-când.

Mulți dintre cei cari Joia trecută au votat cu Csukay, au pus jurămîni să-i bată D-zeu și să n'aibă noroc în lume dacă vor mai merge cu străinul, ci se vor alipi de scump sângele lor!

Sirolin

Cei mai excelenți profesori și medici contra morburilor de plumăni, afecțiunilor organelor de răsuflare îl recomandă ca remediu cu efect respirație, precum: bronchită cronică, tușă convulsivă.

și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tușa și flegma și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca să nu fie confundat cu firma de mai jos

277

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvizzera).

Ziua alegerii.

Era viscol și zapadă. Și frig era. Încât să te bucuri dacă poți sta în casă. Totuși, cântând, și îmbrăcați ca de sărbătoare, au venit frații să dea dovadă de nemărginita lor dragoste pentru nația românească. Venit-au sprintenii *Cherelușani* sub conducerea preotului capelan Brâncovanu și a învățătorilor; *Sinteni* nu s'au lăsat nici ei mai prejos. George Bătrîn și Teodor Fălcușan erau numai voie bună. *Șepreusenii* cei întristați de nenorocirea ce li-s'a întâmplat în sat sub oblăduirea lui Csukay, venit-au, d'asemeni, până la unul, să pună mărturie că numai dele *frate* așteaptă sprigin. În fruntea lor preotul Pătraș, alb ca zapada, dar tînăr în suflet, și Ursuț; Vuculescu, preotul mai tînăr, un luptător dintre cei de frunte, a fost țintuit acasă de boală. D-zeu să-l ajute, să-l vedem Vinerea viitoare.

Șirul lung de căruțe părea un lîntoliu alb: oameni, căruțe și cai, erau albi de zapada ce cădea cu imbelșugare.

Abea s'au sălășluit pe la casele fruntașilor plugari români din Chișineu acești alegători, și se auzi, dinspre ulița mare, o mișcare și șgomot neobișnuit. Veneau frații din *Socodor*, pe jos, într'un șir lung, tot patru câte patru, având în frunte pe vrednicii lor preoți Aurel Varga și Aurel Popa.

Vestea că Socodorenii vin au adus-o în tabăra română frații din *Pil*, cari veneau în căruțe, sub conducerea preotului Petrovici și a învățătorului St. Leucuta.

Când au cărnit din ulița mare înspre ulița zisă a Sinteii, unde erau adunați noi Români, din sute de piepturi izbucniră strigăte însuflețitoare: «Trăiască Socodorenii! Trăiască părintele Varga».

Ear părintele Varga venea vesel și demn în capul mândrei cete. Și strigătele de veselie nu mai încetau. Ele ajunseră la culme, când părintele Varga ajunse lângă casa avocatului Dr. C. Ardeleanu, unde-i eși spre întîmpinare Russu Șirianu, înconjurat de întregul popor, și mai ales de bătrânii din Socodor, cari veniseră mai de dimineată, pe calea ferată. Părintele și Russu Șirianu se îmbrățișară ear poporul cânta de bucurie.

Sosiră apoi curând și năpraznicii *Zărândenii*, fiecare un leu; în fruntea lor preotul Aurel Iancu și învățătorii Lazar Oprean și Rufu; veniră cei din *Cintei*, în frunte cu Ioan Iancu, preotul care și la 1848 binecuvântase pe luptătorii naționali, apoi frații din *Sintea* și cei din *Nădab* sub conducerea preoților D. Muscan și Laurențiu Toader, al căror adjutant era agerul învățător Boariu.

Cei din *F.-Varșand* veniseră sub conducerea preoților Ciobriș și Pantos (învățătorii au lipsit!), cei din *Mișca* veniseră conduși de preotul Ioan Avram și capelanul Pinter, cei din *Vădas* conduși de părintele Marchiș.

Frații din *Talpoș* au venit sub conducerea preotului Popovici, a învățătorului Leu, a primarului Lazar și a fruntașului Petru Frenț.

Eram alăturați la un loc, în cât nu mai încăpea în doială: aveam să sfârșim lupta cu cinste!

Și veniseră nu numai alegători, dar și tineri coriști, aproape din fiecare sat. Aceștia cântau, de te ridicau în slavă. Se înțelege: îndoșebi cântau de alegere.

De pildă:

Foaie verde, solzi de pește,
Csukay nu dobîndește
Frunză verde de bujor,
Russu Șirianu e alesător.

Foaie verde de trifoi
Venit-a Russu 'ntre noi
Să lupte pentru dreptate,
Să ne zică dulce: *frate!*

Cine n'a ține cu noi,
Crească-î coarne, ca la boi,
Cine ține cu străinu,
Topească-se, cași inu!

Cine e cu Kirilescu*)
Pună-î dracu 'n cap căpăstru,
D-zeu să-l pedepsească,
Iarba verde 'n casă-î crească...

Ține-se 'n Chișineu târg
Dar eu votul nu mi-l vînd...
Cine-și vinde votul său,
Prăpădi-Par Dumnezeu!

și așa mai departe, aproape fiecare sat avea «versul» său...

Votarea.

Votarea începe cu cei dela Chișineu, de unde frații noștri Români toți au votat cu Russu. Tot așa cei din Erdeș. A ținut însă mult, până să le vină rîndul celorlalți, de oare-ce votarea au început-o cu partida lui Csukay. Până atunci au stat în uliță, în zapadă, veseli însă, căci între noi era și candidatul, care pentru toți avea o vorbă bună și o frățească strîngere de mână. În apropiere-s birturile lui Csukay, de unde alegătorii țeseau în patru picioare și nu mergem, ci erau *duși* la votare... A trebuit să roșim adesea, când vedeam câte un frate de al nostru în acea stare de îndobitocire. Nădăduim însă, că asta-i cea din urmă alegere la care se pot vedea între Români nefericiții cari pentru un papricaș ori un pahar de rachie spurcătă își vînd dreptul nu numai al lor, dar al fiilor și nepoților lor, spurcându-și în aceeași vreme și numele cinstit românesc. Nu-i în șir aci pe acei rătăciți, căci nădăduesc: ei își vor fi cunoscut păcatul și vor căuta, Vinerea viitoare, să-l repareze, votând cu *fratele* lor Russu-Șirianu. Făgăduesc însă, că dacă și la a doua alegere vor merge pe căi rătăcite, *îi voiu publică*, să-î cunoască întreaga Românie și să-î blestem: *ca pe niște netrebniți și nerușinați*. Da-vom apoi prescurti la biserică și cere-vom preoților să rostească blăstămii lui Vasile cel mare asupra păcătoșilor cari ar mai avea tristul curagiu să meargă împotriva nației lor.

Vești dela cancelaria unde se vota aveam într'una: tinerii juriști Romul Veliciu și Bucur, apoi Dr. C. Ardelean, veneau în fiecare jumătate ceas printre noi. Neobosiți au fost toți, dar cât au umblat Mihai Ardelean din Socodor. Toader Nemetea din Chișineu, George Bătrîn din Sintea, Ioan Mladin din Nădab și Petru Gruț din Mișca, cari aveau bilet de trecere, nu se poate spune. Mult ne-am mirat apoi ce sprinten era învățătorul pensionat Mladin din Chișineu: e alb ca neaua, dar are inimă de tînăr.

Ce să mai zic de preoții noștri neobosiți, de pururea curagioșii Muscan și Iancu, de falnicul Adrian Popescu, de Leucuta al Pilanilor și de Brâncoveanu al Cherelușanilor?..

Să ne ridicăm pălăria naintea lor!

De câte ori veneau cu știri bune — și tot de acestea aduceau, deoarece-ce *tot noi Românii am avut voturi mai multe* — chiote de veselie... Când trecea printre noi vre-unul cu pană albă (de al lui Csukay); se striga «abzug» ear când trecea Kokas, un slujbaș de al archiducelui Iosif care tot

*) Notarul public din Chișineu, fiu de preot, dar care pentru un os de ros și nemeșie (ce i-au stăpânii), s'a întors de neam și tot se rupea să facă voturi pentru Csukay... Dar' prescura ce a mîncat-o!?

se rupea să aleagă pe Csukay, mulți strigau «cucurigu»!... Era un ris și o veselie

Intâmpla

După amiază părintele Iancu vedea notarul din Zarand și învățătorul Balin să ademenească 4 Zărândenii. Aleargă scapă și pleacă cu ei spre tabăra română. Notarul face ponos atunci fibiraului și să fie arestat iubitul părinte. Acesta însă ca un leu, și în cuvinte aspre îl mîncă pe fibirău, zicându-i: «Așa, acum nu place că grijesc de Românașii mei?... A patru ani mă rugaserăți însă, să vă de rușine, că era să cădeți cu barba Bănhidy»...

În tabăra română ajunse iute vedea că preotul Iancu e în primejdie. Veni fugă sute de voinici și în două trei minute toți geandarmii, cu fibirău cu tot, abia găseau loc în șanț: mijlocul drumului era plin de Români cari duceau cu mare pe părintele lor...

Sosi apoi la tabăra Zărândenilor curtea lui Dr. G. Popovici și candidatul Russu-Șirianu.

L'au primit cu strigăte însuflețite și cântatu-i-au până ce a venit rîndul de a vota. Era spre înserate. Ca un regiment s'au dus Zărândenii — cei din urmași — la vot. Ear' când Dr. C. Ardelean a ieșit să spună că voturile cele mai multe s'au dat pentru *Românul Ioan Russu-Șirianu* cutremura văzduhul de strigătele: *Trăiască nația românească! Trăiască Russu!*

Venit-au între noi și frații cari zic rătăciseră în tabăra dușmană și vor să se întoarcă. Ei se jurau, acum pe ferăstrău, că *nu vor mai vota cu străinul* și a doua oară își vor da toți votul pe *Românul Ioan Russu-Șirianu!*

Votat-au, de altfel, cu Russu și alții, cari fuseseră aduși de notari; căci văzută adică însuflețirea românească, nu lăsat inima să se despartă de frate... Cînd a votat cu Csukay, n'a îndrăznit să se fâlească, ci rușinat pleacă și poporul huida ca pe niște beciznici și leproși.

Votarea s'a încheiat la orele 8.

Datu-s'au pentru Russu 786 voturi, Csukay a avut 714, kossuthistul Iancu 343, ear' cei doi socialiști au avut 25 voturi.

Bărbatul de incredere al partidului nostru, *M. Veliciu* și *Dr. G. Popovici* au rămas în cancelarie până la orele 10, căci atunci s'au încheiat protocoalele.

Toți am plecat acasă mîngăiați în credință că **la a doua alegere birui** și scump numelui românesc cîntă mîrire îi vom aduce.

La Chișineu!

Privirile și grija fruntașilor Români din comitatul Aradului sunt ațintite asupra alegerii dela Chișineu.

Pentru a se chezășui isbînda, candidatul naționalist I. Russu Șirianu va merge prin toate comunele.

Va fi însoțit nu numai de amicii din cercul Chișineului, ci se vor duce deputații aleși Dr. I. Suci, Dr. St. C. Dr. Aurel Vlad, protopopul V. Dami, N. Comșa, Dr. Aurel Novac, — și alți fruntași ai vieții noastre publice. Îndoșebi din Arad se vor duce

Din Siria s'au înștiințat că vor merge peste o sută alegători frunțași.

Eată zilele în cartă dl. Russu Șirianu va fi între popor:

5 Feb. nou (Dum.)	11 ore	a. m.	Nădab.
"	3	d. a.	Socodor.
6 Feb. (Luni)	9	a. m.	Cinteiu.
"	11	a. m.	Sințea.
"	1	d. a.	Zărand.
7 Feb. (Marți)	10	a. m.	Pil.
"	2	d. a.	Vârșand.
8 Feb. (Miercuri)	9	a. m.	Mișca.
"	11	a. m.	Vădas.
"	3 ¹ / ₂	d. a.	Talpoș.
9 Feb. (Joi)	10	a. m.	Sințea.
"	2	d. a.	Chereluș.

Fișpanul Aradului pe ducă.

Între cei 19 fișpani cari până acum au trebuit să-și dea demisia, este și Urbán Iván, fișpanul Aradului. El a și fost deja la Budapesta să-și dea demisia și va mai sta în capul comitatului numai până se alcătuește noul guvern. După aceea va pleca în pensie.

Și cu el mult, începând cu domnia delă comitat și sfârșit cu notarășei cari și-au făcut de cap.

DIN ROMANIA.

Pentru Gorki. Dl. Al. Ciurcu luând avizul comit. Sindicatului ziarisților, a adresat Majestății Sale Tarului tuturor Rușilor următoarea telegramă:

"Sire,

"Ori-ce mare ilustrație intelectuală aparține lumii întregi.

"De aceea, în numele presei române și împuneric de colegii mei îmi permit a ruga pe Majestatea voastră să cruțe viața și libertatea marelui scriitor Maxim Gorki, care e o glorie nu numai pentru națiunea rusă, dar și pentru întreaga omenire.

"Acel care are onoarea a vă adresa această respectuoasă rugămintă a avut fericirea de a însoți pe moșul vostru ilustru, Alexandru II, pe câmpiile de război ale Bulgariei și de a fi fost decorat de către marele Împărat.

Sire,

Toată lumea civilizată pune temel pe sentimentele de nobletă și pe generositatea Majestății Voastre.

Alexandru Ciurcu,

președintele Sindicatului Ziarisților.

ELECTORALE.

Bravii Troășeni din cercul Radnei.

Bine n'a auzit de troășeni? La alegerea de deputat din Radna, ei s'au purtat ca niște bravi. Fără popă, fără dascăl (fiind-că nu au), numai cu harnicul birău: George Leric, toți ca unul, vre'o 70, în contra tuturor ademenirilor și amenințărilor, au votat — după șoaptea inimii lor — cu Vlad.

Mercurii au fost solgăbirăul în sat, ca să facă restaurarea artistiei comunale. La postul de jude a candidat pe 4 inși, oameni cam îndoeinic. Pe Leric nu l'au candidat. Poporul însă s'a grupat pe lângă fostul lui jude Leric, și a declarat, că alt birău nu primesc. Nici unul din cei 4 candidați n'a câpătat nici un vot, astfel birău nu s'a ales, ear solgăbirăul s'a reîntors cu buzele umflate, fără nici o ispravă.

Troășeni și cu alte ocaziuni s'au purtat bine. Cinste vaoă troășeni și conducătorului vostru George Leric.

Alegerea dela Dobra.

"Lui Dr. Vlad nu mai e permis să între în parlament cu mandatul Dobrei".

Aceasta a fost losinca dată de sus. Ori și ce trebuie făcut ca Vlad să nu fie ales.

Și n'nt'adevăr s'a și făcut totul. Și anume s'a început cu compunerea listei de alegători luând întrânsa toate lepădăturile și toți trașimpinșii din cercul electoral al Dobrei, și paralele cu aceasta s'au lăsat din listă jumătate dintre alegătorii români cari în rândul trecut au votat cu Dr. Vlad. A doua din nefârșitul lanț al nelegiuirilor săvârșite în jurul alegerii — este, că îndată după dizolvarea parlamentului, și candidarea mamelucului Lazar, protopretorele concediat Goró însoțit de Lazar au colindat pe la casele românilor, ear în urma lor tot felul de lighioane gulerate și negulerate amenințând în modul cel mai obraznic, pe cei ce într'un chip s'au altul erau în legătură cu domni. A treia zală este, că înainte de alegere cu 4—5 zile președintele alegerii Csernovics, edase un ordin unic în felul său, pe care „Libertatea” foarte bine l'a asemănat cu un firman turcesc. În acest faimos firman spunea Maria Sa Csernovics, că afară de alegători nu permite nimăru să fie în Dobra în ziua alegerii, ba chiar și paserile ar fi oprit să fi putut. Și va purcede în modul cel mai aziatic — resp. strict — folosindu-se de mijloacele cele mai necruțătoare și extreme pentru a susține ordinea, — înțelegi ordine în senz maghiar. A patra zală este prevederea cu bilete de legitimare pe seama alegătorilor. Această este una dintre cele mai mârșave apucături, căci notaril cu o nemai pomenită obraznicie negădarea biletelor,

de o parte pe când gendarmilor de altă parte li-s'a dat ordin ca numai pe cei cu bilete de legitimare să-l lase să intre în Dobra. A protea pretorelui substituit Finna, care direct pe motiv că unii dintre primari i-au spus verde că vor vota cu Dr. Vlad — i-au suspendat din oficiu. Șapte primari au fost suspendați cu două zile și cu 1 zi înainte de alegere. A șeasa zală este, că finanții cu 2—3 săptămâni înainte de alegere cutreerău satele înfricând atât pe cei cu cazane de vinars, cât și pe crășmari, spunându-le franc că nu le va mai fi ertat să facă răchie, și că li-se va lua licența de crășmarit, dacă vor vota cu Dr. Vlad. A șepta zală este prevederea a vre-o 60—70 de lighioane de tot soiul cu „partouri”, batjocoriți oficios și cu numele de „poliție pentru ordine”. A opta zală este îndoparea cu beuturi și mâncări încă cu o săptămână înainte de alegere a tuturor acelor cari au fost atât de fără de caracter și s'au dus la vâlăul cu laturile electorale ale lui Lazar — înțeleg numai pe români. — Despre scandaloasa purtare a notarilor nici că mai amintesc, de cât doar' numai că armeanul renegat, Rignat notar în Zam, au mers cu obrăznicia până acolo în cât Mercurii de prețiu alegeții au escortat pe candidatul de advocat dl Ioan Maior din Zam cu gendarmii, pentru-că plecase cu 4 trăsuri să aducă alegătorii români de pe valea Zamului. Ar mai fi încă lung, foarte lung acest lanț al abuzurilor și fărădelegilor, însă nu le mai înșir, căci atunci ar trebui se scriu un roman de scandale constituționale, — și scopul imi este a scrie un simplu și pe cât se poate de scurt raport.

Să mergem deci la Dobra.

Pentru cei cincii sute alegătoris'au concentrat în Dobra 4 companii de infanterie și vre-o 80 gend.

Prima esperință despre executarea poruncilor din faimosul Firman am făcut'o prin aceea că mie atât președintele cât și protopretorele Finna mi-au interzis a sta în piața Dobrei. Permițindu-mi însă totuși a alerga în jurul Dobrei pe unde îmi place. Mai târziu însă și acest privilegiu de raportor — provăzut cu „Igazolvány” în toată regula. — mi-s'au detras, căci urmărit de 2 gendarmi — cari aveau dorul — și porunca să mă dețină, — trecând prin apă până în genunchi, de abea am scăpat în culina protopretului din Dobra, unde am fost în loc de a vă trimite telegrame despre fazele alegerii am pus lemne pe foc, până seara când am șters-o din Dobra să nu mă vază nime.

Violarea legii și a dreptului civic s'a început deja de dimineața, — căci alegătorii lui Vlad erau mai toți fără bilete, și gendarmii nu-l lăsa să intre în Dobra, ba încă și mai băteau.

CARMEN SYLVA

PE DUNĂRE.

27 APRILIE — 3 MAIU 1904

(Urmare).

Ea mi spuse odată, căutând să scape florile dintr'un mânunchi și să le pue în apă: „Ia vezi, mătușică, cum au înțepat un Edelveiss! Eu ași fi vrut să le spun: Cine n'are milă de floarea Reginei, nesocotește chiar pe Regina! Am făcut însă pentru a nu-l supăra!”

De pe vapor vedem că locuitorii din Gruia și-au dat toate silințele să ne facă o primire frumoasă. Nu este cu puțință să trecem înainte și ne oprim câteva minute, ca să ascultăm o cuvântare curgătoare și să admirăm pe țărani din apropiere. De o parte se înălțau Carpații încununăți cu zăpadă, de cealaltă începea să se arate Baleanul învăluit în alb.

Ne oprim și în Cetatea, fiindcă populația ne privește cu atâta dor, în cât ne părea că vrea să zică: „Ați venit în sfârșit odată, vă primim așa de frumos și nici să vă vedem măcar o clipă!” Nu se poate să trecem, și stăm un moment; merită să ne oprim, căci peste tot ochiul căntărit întâlnește o priveliște splendidă.

O deosebită bucurie a mea sunt ochii copiilor din România. Așa ochi nu se mai văd nicăeri, trecând dela negrul cel mai închis, prin câprul și verde până la albastrul gingaș, dar totdeauna enorm de mari, mult mai mari de cât obrăjorii cei plâpanzi, în cari stau prinși ca niște stele și de unde te privește așa de umezi încât ti-se topește inima. Admirabili ochi românești!

Când ești deprins cu aceste priviri, nu mai poți pricepe de ce în toate celelalte țări oamenii au ochii așa de mici. Privirile acelea te uimesc, te înduioșează ca tot ce a rezultat dintr'o îndelungată suferință a mai multor generațiuni, statorindu-se într'o anumită expresie. Chiar și ochii copiilor copriind, în privirea lor nevinovată, în tristarea unui neam întreg, și nu te poți sătura de a și adânci privirea tot mai mult în aceste stele, cari se uită lung la tine și pe cari ai vrea să le întrebă la ce s'or fi gândind acum. Căci ochii așa sunt tot atât de înțelepți ca și de frumoși; e destul să intri într'o școală ca să auzi din gura copiilor răspunsurile cele mai minunate. Eu am fost într'o zi în șeapte școli din Turnu-Severin; Brătianu mă însoțea. Peste tot am găsit o îndemănare și o grabă de a răspunde în cât nu-mi mai puteam stăpâni mirarea; tot așa de mult m'a uimit și siguranța tinerelor institutoare. Una mai ales mi-a impus grozav. După ce am plecat, Brătianu a răs și a zis: „In școala aceasta nu era nimeni sfios, afară numai de Regina!” Ei, dar' când parul albește, mai înțelează și știala până la un grad oare-care. Totuși am pizmu t din toată inima iscusința de vorbă a unor institutoare și a unor preoți, cari ne-au salutat.

Ași fi fost în mare încercătură, dacă ar fi trebuit să dau un răspuns dibaciu. Din fericire nici nu se aștepta vre-un răspuns și nici nu aveam vreme de a răspunde, ci ne mulțumiam să vorbim cu țărani despre interesele cele mai arzătoare, despre recolta și despre ploaia, care de pe acum li stricase Regelui câteva nopți, gonindu-i departe somnul. Căci ar fi groznic să

avem încă un an rău, câtă vreme nu s'au șters cu totul urmele celor doi ani, cari ne aduseră așa de aproape de primejdia foametei.

Ne apropiem de Calafat, făcând un ocol mare, cotind pe la Vidin, unde toți ne ies înainte și prezintă armele; poziția se desfășoară în cea mai splendidă lumină a soarelui, așa în cât ne putem închipui ghiulele cari sburau pe de-asupra Dunărei. Eu nu pot să calc, fără să-mi tresară inima, pe locul unde a plesnit bomba lângă Rege, când soartea sta neaflasă între victorie și înfrângere. Ne-am suit pe movila, pe care se află acum monumentul. Din nefericire, mulțimea de oameni și vecinica fotografiare, ne-a stricat dispoziția, care ar fi fost solemnă, mai ales dacă Regele ar fi istorisit lui Carol încă odată întreaga scenă. Dar' Carol știa toate pe de-a-rostul, ear' Regele este un bărbat prea modest ca să vorbească despre faptele sale glorioase înaintea atâtor oameni. Eu mă gândii în tăcere la versurile ce am scris atunci și cari au poate loc și aci, deși mulți le cunosc, mulțumită frumoasei compoziții a lui Bungert:

Veghiază Dunărea în larg,
Curgând mareț cu val tăcut,
Ea strânge țara în braț vânoș,
La piept o strânge călduros
Și i strajă de temut.

În amurgitu înflăcărât
Vidinul par'că doarme-acum,
Și-i pace peste Calafat.
Un foc trăsnește înfricoșat

Pământul geme, apa-i fună...

Un considerabil număr de alegători s'au strecurat totuși până în curtea lui Nic. Cărmăzan, de unde apoi au fost scoși cu forța de câră gendarmii, și mânați cu baioneta până în comuna Mihăiești.

Ciurda corteșilor lor provăzuți cu „paspartouri” înhătau alegătorii români cu forța, și cu gendarmii la spate, și-l duceau pe la birturi — căci toate birturile din Dobra erau a le lui Lazar — acolo apoi era silit să mănec și să beie de silă, căci de nu voia îl și băteau. După ce-l îmbătau pe alegător, îl duceau câte cinci până 'n sala de votare, și la ușă îi spuneau că de va cuteza să voteze cu Vlad, când ese afară, e val de pielea lui.

Ca să ajungă în sala de votare trebuia să treacă prin o curte, care era îndesată de o tabără de trași-împinși de toată categoria, apoi gendarmii, finanți, notarași, pădurarii, gornici și fel de fel de lighioane.

La ușa prin care intră alegătorul în sala de votare era postat o creatură îmbrăcată în haine de finanți cu rang de respicient, care teroriza în modul cel mai obraznic. Ear în sala de votare era protopretorele Finna, a cărui scop era să înspăimânte pe primarii. Această întreagă ceată, începând dela președinte până la cel din urmă sdrăntar, aveau un aspect de: calăi al constituțiunei maghiare.

Toți la olaltă și fiecare în parte terorizau și violau legea fără pic de genare, și cu toate astea, când văzură că tot steagul lui Dr. Vlad va fi biruitor, au început fără motive să excepționeze votanții, și astfel au respins 15 voturi. Cinci comune nici n'au fost admise la votare, sub pretext că au venit prea târziu, mulți alegători n'au fost admiși să voteze pe baza că nu e notarul de față. Notarii adică pe sfârșite se ascuseră prin birturi, numai că să nu fie de față.

Eată în trăsături generale și în coloare foarte palidă ajutoarele cari de astă-dată au dus la biruință steagul mamelucului Lazar.

Au învins, nu însă în luptă cinstită și dreaptă ci cu ajutorul baionetelor gendarmilor, — a acestor pioneri ai culturii maghiare, — cari ca niște fiară spurcate băteau bieții oameni fără pic de vină, încât e de admirat acest popor că au avut atâta compeneală și sânge rece, de nu și-au eșit din fire, ci au suferit maltratarele acestor fiară sălbatică cari în această țară nu sunt alt ceva de cât cea mai murdară pată pe corpul constituțiunei patriei. Și cu toate aceste bravul popor, talpa țării au fost la culmea chemării sale.

Au învins, dar' pentru ultima oară!
In contra alegerii se va face recurs.

Ghiocel.

Din cercul Uzdinului.

Onorata Redacțiune!

Pentru cercul electoral al Uzdinului (Torontal-Ozora) a candidat de deputat dietal Botka Béla guvernamental și Dr. Manojlovici cu program naționalist.

Sirbii s'au grupat foarte frumos pe lângă candidatul naționalist, — din multe comune sirbești numai chinezii, jurații și notarii au votat pentru candidatul oficios — masele poporului însă s'au grupat pe lângă candidatul naționalist. *Nu așa alegătorii români!* Toți Români din V.-St-Mihai și în parte cei din Petrovoselo au ținut cu candidatul oficios, cu Botka Béla, — ba ce e mai scandalos, alegătorii din V.-Szt.-Mihai au amenințat publice, că dacă nu li-se da porțiunea de mâncare — toți vor trece la candidatul naționalist, *că ei* (sc. alegătorii din St.-Mihai) *nu au venit la alegeri ca să flămânzască!* —

Imi vine a crede că li-se va fi dat — de oare-ce toți Săn-Mihăenții, 260 — și-au dat voturile pentru Botka Béla.

Mai amintese și aceea că din comunele românești preoții au lipsit: nu și-au condus pe alegători la locul de alegere, numai preotul Ștefan Popa din Seleuş a condus vre-o 50 de alegători pentru candidatul naționalist, — din celelalte comune românești nici un preot român nu a venit cu alegătorii până la Uzdin ca să-i ocolească să-i păziască ci i-au lăsat pe aceștia în grija notarilor și chinezilor. S'a și văzut apoi, că cum s'au purtat. Imi era mai mare rușinea de Sirbi, că Sirbii erau declarați și rezoluți naționaliști, până ce românii nostri erau în tabăra contrară.

Uzdinenții s'au purtat excepțional de frumos! Din 320 voturi a câpătat Botka numai 89 celelalte 231 voturi s'au dat pentru candidatul naționalist. Dacă și din celelalte comune românești se vota mai național, nu ar fi învins Botka Béla cu 68 de voturi majoritate. Alegerea a ținut până Vineri dimineața la 3 ore, fiind o agitație colosală la amândouă partidele. Imi tremură mâna de năcaz, că trebuie să vă scriu cum naționaliștii am pierdut lupta numai că nu am avut mai 68 ori 70 de voturi. De țineau românii din St.-Mihai, Seleuş, Alibunar, Petrovoselo și Satal-nou la o potrivă cu Românii din Uzdin și cu Sirbii din cele 18 sate sirbești — ce bine ar fi fost.

Fiind pe aici teritorial fostei granițe militare, — toate școlile sunt comunale, ear învățătorii acestor școli toți sunt pe partea contrară așa că ei sunt pentru noi Românii pierduți.

Ne voind a mă face judecătoriu nimăruia curm scrisoarea aceasta rugându-vă a o publica în Tribuna.

Uzdm, (Tor. Ozora), în 29 Ianuarie 1905.

*

Din cercul Trăscăului.

În 26 Ianuarie anul curent, stil nou a fost alegere de deputat în Trăscău. La acest cerc aparțin comune curat românești cari sunt în depărtare de peste 130 km., ear comunele maghiare sunt depărtare de 20 km. Din cauza depărtării bieții au trebuit să plece de Marț în 24 Ianuarie, cu merinde în traistă și cu cărutele lor, ca să fie pe terminul deșert în Trăscău și să-și valideze dreptul lor votând pe candidatul nostru național.

Cei cari și-au vindut neamul, votând cu guvernamentalul Boncza, pentru bancnota de 10 fl. a lui Iuda, aveau trăsuri plătite de agenții lui Boncza și la anumite locuri mâncări și beuturi gratuite.

Eram pregătiți la greutățile ce ni-s'au făcut știam că nu vom căpata de mâncare nici pe bani și la nici un birt și de aceea fiecare alegător s'a provăzut de acasă cu cele trebuincioase și deși era un ger teribil, Mercuri noaptea spre Joi, am călătorit toată noaptea așa că pe dimineața la orele 6 eram în Trăscău.

Aici abia am aflat o curte în care am așezat trasurele, iar alegătorii au fost luați de gendarmierie și duși pe o stradă în partea de sud a Trăscăului și îngrijiți ca să nu mai ajungă la trasurele lor spre a-și lua de mâncare.

În chipul acesta bieții alegători români au fost ținuti o zi întreagă în frig și nemâncare. De geaba umblau să capaciteze pe cei ce ne păzeau, că poporul român e popor de ordine, nu face scandaluri, pentru ei era nimica ori-garanție și argumente. Geandarmii aveau ordina „protopretorele”, protopretorele dela „vice comitele”, vice-comitele dela „comitele-supremi” și așa mai departe...

Pentru cercul Trăscău erau 3 candidați: Dr. Zosim Chirtop cu program național, Boncz Miklos guvernamental și Dr. Balogh Gyongyossuthist. Nefiind sigur de reușită cel din urmă s'a retras în momentul din urmă în favorul guvernamentalului Boncza, rămânând a se face alegerea numai între cei doi.

La orele 9 a. m. se începe votarea. Alegătorii români pe lângă toate greutățile ce ni s'au făcut au intrat unul câte unul în sala și la fruntea ridicată își dau votul lor pentru candidatul național.

Frumos s'au purtat alegătorii din comuna Certege de unde nici unul n'a votat cu guvernul, apoi Românii din Câmpeni, Sacatura, Lupș Bedeleu, cari-va din Ponorel, mai isteți ca toți s'au purtat frații alegători din comuna Bistric pe cari i-a fost ademenit corteșii lui Boncza voteze cu el.

S'au dus în trasurele gratuite, au mâncat gratuit și când a fost vorba de vot, aproa-

Obuzuri șueră și trec
Peste talazuri aurii.
Din negre guri de tun țâșnesc
Zburând ca un salut frățesc
Din dealuri în câmpii.

Iar' colo 'n baterie, sus,
Stă Carol Vodă, liniștit.
Flăcăi! priviți spre moarte drept
Căci însuși Domnul înțelept
De moarte-l ne'ngrijit.

Priveste zarea, umpânind
De va putea cu-al săi eroi
Să ia Vidinul cu asalt;
Legând un țarm de celălalt
Chiar Dunărea s'o treac' apoi...

De-odat' un trăsnet. Lângă Ei
O bombă 'mproușcă focul ei, —
Și toți înspăimântați de-un gând,
Zăresc pe Vodă, singur stând,
In marea de scânteii.

Cu spaimă unii cruce-și fac,
Alții 'n genunchi cad la pământ:
„Viteazul Vodă e rănit,
Viteazul cel neprețuit,
Norocul nostru sfânt!”

Dar' Domnul coiful și l-a scos
Strigând cu glas voios: Urră!
Acesta-l cântec de demult
Și drag mi-e astăzi să-l ascult,
De dânsul dor mi-era!

Ascultă Dunărea cu drag,
Cunoaște dânsa glasul clar —
Și valurile cântă 'ncet
Și mii de zâmbete trimet
Crăesculul vlăstar.

(Tradus de M. Sadoveanu).

Regele răpit cu totul de măreția momentului, uitase să se scoboare de pe înălțime în bateria adăpostită; și cu chipul său alb, fusese luat drept ținta spre care tunurile din Vidin îndreptară gurile lor de foc, fără să bănuiască cine era cât p'aci să le cadă jertfă.

Nu-mi pot închipui nici odată acea clipă, fără să simt că mi-se strânge inima. Dar' nespuse de mișcător trebuie să fi fost acel moment! Căci salutul Regelui se repercută în urale dela o baterie la alta și muzicile începură dela sine să cânte himnul regal, așa că poporul războiului a fost nespuse de sărbătorește și frumos în acel amurg înflăcărat.

Regele dete voce micului Carol să comande foc la aceiași baterie și bubuiturile izbucniră în același loc, unde el odinioară rostise cu glas puternic cele trei sunete: „foc” cari însemnau războiu, și pentru noi isbândă sau peire!

Adesea-ori le-am spus femeilor cari se jeluiau de frica ce au avut-o, că starea mea era cu mult mai grea, pentru că nu puteam să văd pe soțul meu întorcându-se decât pe sau sub seut; căci pentru noi o înfrângere ar fi însemnat moartea.

Acum steteau pe același loc toți acești tineri, cari nici nu se născuseră încă pe vremea când băntuia p'aci războiul și dânsii nu mai puteau să înțeleagă de ce inimile noastre erau așa

de adânc mișcate. Carol se înflăcărare, obra lui ardeau ca para focului, în lumina roșie a asfințitului de soare, ochiul lui măsură distanța între Vidin și Calafat, și el se mira cum au putut vrăjmașii să înțelească cu atâta siguranță asupra Regelui. Mult așa fi dat să vad pe Rege singur cu nepotul său care odată va fi merit calce pe urmele sale și care e născut aici, și socotit prin urmare ca un bun al poporului.

Dar' așa e viața; lucrurile nu ți-se înșează chiar așa cum le-ai gândit și trebuie să ție așa cum îți vin. În viața noastră deosebită nu trebuie să uităm niciodată că nu există numai pentru noi, ci pentru mii și că impresiunile noastre personale numai atunci sunt laute seamă, când le împărtășesc și alții. Noi er însă mereu înconjurați de oameni cari nu puteau de bucurie și copiii recitau poezii patriotice. Înflăcărare și Lisavetei îi era cald și ar fi dorit să plece. Ea nu înțelegea aceste bucniri patriotice și Regele nu putea să înșească lui Carol, dar' totuși amintirea predomină.

Am mai vorbit pe urmă despre toate acestea trecând prin dreptul Vidinului, de unde ne salutau salve de tunuri, răspunzând și de astăzi la ale noastre, dar acum veneau dela prietenii Bulgarilor cei liberi, cari totuși nu prea se încălece că avem un colț de țară și dincolo de Dunăre. Ei uită că nu erau un popor atunci când câpătat acel petic de pământ, ca despăgubire pentru Basarabia, pe care am dăruit-o de silă, și tru că Rușii năzuiau cu tot din adinsul Dunăre.

Ei cred că lor li se cuvine tot, de și s'au tras sabia din teacă; dar lesne uită omul că

toți și-a adus aminte de națiunea sa și au votat cu Dr. Chirtop.

Trăiască frații Bistreni, că bună școală au dat cortesilor lui Boncza.

Păcălitura asta a făcut sânge rău în protopretorele din Câmpeni, care a și dat momentan ordin primarului, că la caz dacă îl va aduce îndărăpt tot în acele trăsuri, *il va suspenda*.

Numai cât era vorba că trăsurile erau proprietatea alegătorilor și nici decum a protopretorului, ear ei au adus în trăsuri pe cine a voit și tot pe alegători duși.

De celelalte comune nu cu drag îmi vine să amintesc, căci din Vidra de sus numai singurul învățătorul *Ioan Luca* a votat cu noi, din Albac-Arada capelanul *Nicolae Nicola* și un singur alegător. Satele, respective alegătorii din comunele Scărișoara, Lăpuș, Albac, Vidra de sus și medie, Sașavinta, Lunca și Vidolu ne-a făcut de nu am reușit, căci dacă și acestea luau parte la alegere și cei ce au votat nu și-ar fi vândut sufletul, votând cu candidatul guvernului — isbânda era a noastră. Eată motivul principal de candidatul nostru a rămas în minoritate cu 91 voturi față de guvernamentalul Boncza care a învins cu 277 voturi.

Deși am căzut, în'avem să fim supărați, am luptat luptă cinstită, ne-am făcut datorința de Români și-am dat dovezi, că ori câte greutăți și fărădelegi aruncă pe noi, numai morții ne vom da limba și națiunea română.

Nemernicii.

Asta cred a fi titula cea mai potrivită pentru aceia cari și-au vândut neamul, limba și națiunea pentru un blid de linte și pe cari tot Românul îl va desconsidera și se va feri de ei ca de niște leproși. Aceștia sunt cari au abandonat concluziile conferinței naționale votând cu candidatul guvernului Boncza Miklos.

Ca să-l cunoască lumea cine sunt — deși nu ar merita să perdem timpul cu ei — eată i: Învățătorul gr. or. Romul Todea din Albac, învățătorul pensionat Ilie Furdul din Scărișoara, învățătorul Nicolau Giurgiu din Sașa, învățătorul Vasilie Miclea din Lunca, învățătorul Reșiga György din Vidra medie, apoi preoții: Macaveiu Bărsen din Sașa, Eugen Muntean din Lunca, Maxim Purza din Ceagz și fecioru popii din Vidra de sus Gombos Nikodim.

Bine înțeles că păcătoșii și nerușinații aceștia nu numai că au făcut păcatul neiertat de a vota contra neamului lor, dar au mai dus din comunele lor și alegători ca să spriginească pe acela care a strigat în parlamentul țării că „*nu există nație românească*“.

Bătaia lui Dumnezeu cadă asupra voastră nerușinaților!

Ar mai fi încă unii dintre preoți și învă-

țătorii cari n'au luat parte la alegere și cari preste tot n'au trimis nici un alegător din comune; pe scurt, n'au făcut nimic. M'am decis ca pe aceștia să nu-l amintesc sperind că în viitor își vor repara greșala. *Ripoter.*

Din cercul Murăș-Ludoș.

Văzând că în foaia D-voastră ați deschis o rubrică cu titlul „Răboj“ în care dați privilegiu tuturor Românilor iubitori de limbă și neam a cunoaște fiții lor, cari în pieptul lor numai simțeminte de Români nu poartă — cari caută oase de ros prin farfuriile străinilor chiar și cu primejdia, de a periclita scumpa noastră limbă, școala și în urmă și biserica noastră, — nu pot trece cu vederea tăcând nici cele ce s'au întâmplat în cercul nostru, Murăș-Ludoș (comitatul Turda-Aries) — și vă rog să puneți și pe vre'o câți-va oameni de omenie de pe aici la „Răboj“ — ca toți să le binecuvinteze memoria, când vor muri.

Cercul electoral al Murăș-Ludoșului după o muncă mai bărbătească — putea scoate la sigură isbânda steagul național român. Zic muncă mai bărbătească, căci aici nici când n'a fost candidat național Român, deși aparțin aici vre-o 14—16 comune curat românești.

Vestea decretării activității parlamentare și pentru Români, ne-a atins foarte îmbucurător, dar nu era Român, care să nu fi dorit a vedea și auzi pe Dr. Valer Moldovan, avocat, despre care era vorba, că va candida cu program național în acest cerc. Zilele trec, timpul alegerilor se apropiau, și noi rămâneam numai cu dorința de a vedea și auzi pe candidatul nostru. Ce a fost cauza, cine l-a îndemnat să nu candideze — nu știu, dar se dă cu socoata, că unii, cari luând parte la conferința din Sibiu au fost în tabăra pasiviștilor, și cari convenind cu dl Dr. Moldovan l-au făcut să nu păsească ca candidat. Rău destul, din inimă ne pare rău de aceasta, căci dacă chiar nu ar fi reușit, — ce cu greu cred a se fi întâmplat — cel puțin nu se făceau scandalele, ce mai jos le voi scrie.

Și cercul nostru electoral e constituit având clubul național de președinte pe Vasiliu Suci, harnicul preot din Cămpie, care a fost un an și la teologia din Viena, deci vă puteți închipui, că e om cult. Și acesta chemarea sa de președinte și-au împlinit-o cum numai nu se poate mai conștientos. În vederea lucrărilor mari, cari pretutindeni curgeau, d-sa însă a tăcut frumos acasă, își netezea scumpa lui soție — îi spunea că cum a pactat el cu Sándor János, secretariu ministerial, — ș'apoi chestia Românilor, doar ce — dela stat primește el ajutorul — de unde cât de bine acopere speșele avute cu cauza lor de divorț. Sándor

János e om bun, căci îi da bani. În loc de a conchema clubul la o consfătuire, a alergat în ruptul capului la vorbirea program a lui Gróf Betlehen Bilázs — ba a și tostat pe acolo, ca toți să-l cunoască.

Apoi de l credeam că rămănem cu atâta fieri, în ziua de alegere iată-l demnul președinte aleargă la urnă. Asta tot e prea mult. Ca cine-va să-și uite într'atâta de sine, să-și uite că e Român și pe lângă aceasta și preot, ba apoi să-și uite că e chiar și președintele clubului național din cerc, — și orbit de unele promisiuni, că va primi vr'un ajutor dela stat prin influința Domnilor dela Guvern — asta e prea mult! Să meargă chiar și la urnă, să-și dea votul pentru o tocană! Pentru-ce nu abize de postul de președinte, căci nici servitorul clubului nu e vrednic să fie!

Ș'apoi las' că n'au lipsit de-acolo dela alegeri nici alți flămânzi. Se lansa vorba, că vor merge preoții gr.-orientali — dar las' c'a fost plin M.-Ludoșul de reverenți gr.-catolice! Acolo era Nic. Cucuiu, Teofil Popp, George Dănilă, Vas. Anghel, Ioan Bozdog, Vas. Suci, Basil Vlăsa, Stefan Nemeș, Tatar, N. Popp, apoi P. Șeulean și E. Șerban, apoi acolo vedeai și pe Manius Elekes, cel care a fost și la conferința din Sibiu, unde a auzit cu urechile lui proprii, că s'a decretat activitatea, și așa cred că toți așa înțelegeau acest lucru, — că acum mergem și dăm mâna cu guvernul, pentru-ca pe anul viitor să capete ajutor mai mare dela stat. Rușine să vă fie că purtați nume de părinți sufletești și luminători ai poporului, dar mințile voastre sunt întunecate ca adâncul iadului. Văf de exemplul, ce-l dați și altora, când pentru o tocană nesfriptă Va vindeți limba și școala. Frumos și impunător era a vedea pe Frația Sa Tatar, cum răzima păreții, căutând pe unde să meargă să dea vot și kossuthiștilor, dacă-l dă banii! Bravo vouă!

Judece-vă acum și lumea, cunoască-vă toată suflarea românească și scuipe-vă ca pe niște lăpădați ai neamului!!

Dat-ar fi fost Dumnezeu un trăsnet ca să vă nimicească pe toți în aceea zi, căci paguba astorfel de oameni nu se cunoștea.

Ear ție președinte al clubului național piarăți numele pe vecie, ear la mormânt să-ți pună cunună de spin, pentru meritele tale naționale.

Vă rog să publicați acestea, ca să-l știe și să-l cunoască toată suflarea românească pe acești vrednici preoți ai câmpiei, ear dacă nu-mi credeți mie, adresați-vă altui om de încredere, care dacă nu mai multe, dar mai puțin nu vă v'a spune despre starea noastră politică de pe aici din cercul M. Ludoșului. *Ludoșanul.*

incepe a se simți și ajunge la conștiința puterii sale născânde.

Bulgarii se revelează ca un popor voinic, tinăr și vrednic de viață, care luptă din răputeri pentru desvoltarea sa și posedă unele însușiri, cari lipsese Românilor. Sunt strângători, prevăzători, închiși și foarte sârguincioși; nu au însă priceperea așa de vioaie și nici nu sunt așa de generoși și mână largă ca Români, cari dau tot, fără șovăire. Românii vor să fie purtați de aripi ca vulturii; Bulgarii lucrează pământul lor, la nevoie chiar al altora, cu răbdare și liniște, și n'au năzuința să zboare. Românul preferă munca intelectuală, și pericolul ce-l amenință este funcționarismul moștenit dela Romani. Bulgarul se mulțumește cu cât câștigă, fie cât de puțin.

(Va urma).

„Dar de Crăciun“.

— Versuri. —

Aceasta e o broșurică drăgălașă constătoare din mai multe poezioare.

Autorul ei este harnicul și zelosul dascăl românesc: Iosif Stanca din Roșia (comitatul Arad).

Pe cum prin scrierile respective articoli săi publicați până aci în diferitele ziare a arătat, că este un bun și dexter prozator: nu mai puțin în cazul de față, prin „Darul său de Crăciun“ și închinat tinerimei școlare a dat dovadă, că și „vâna poetică“ nu-l lipsește, ba! aceasta în manifestarea-l de până aci a produs bucăți multumitoare de poezie populară...

Dar nu vom face mari apoteoze... d-lui Stanca, ca eventual să nu ni-se reproșeze parțialitate și anticiparea de stratageme...

Primul vers e primăvara!

În aceasta poezioară ca și în celelalte: Luna Maiu, Vara, Toamna tîrziu și Toamna în limbajiu culant și frumos deșteaptă în noi cogitări și idei pregnante, simțeminte gingașe despre fazele de succedare ale menționatei anotimpuri, — ear șirele strofelor ultime ale acestor poezioare ridică pe copil cu sufletul său către atotputernicia și bunătatea lui Dumnezeu; aci face pe elev să conchidă, că natura cea maiestoașă își are de creator pe o ființă supremă: pe Tatăl cel din cer!

Tot cam acestea putem spune și despre următoarele poezioare: ea în pădure, Furtuna etc.

Mierla șueră 'n tufiș,
Cucul cântă într'un fag
Filomelele suspină
Și răsună atât de drag;
În aceasta armonie
Fiecare'n glasul său:
Cât e vara, nu înceată!
De a mări pe Dumnezeu!

Aceasta e una din strofele celea mai drăgălașe!...

Special, în versul ce vine mai la urmă „Iarna“ ni-se înfățișază în mod plastic, nu atât anotimpul ca atare, și modul de serbare și primire al creștinilor... la sărbătoarea: Nașterii Domnului.

Aci vedem copil colindători... pe cei cu Vifleemul etc...

Îmi țin de datorința a mai face mențiune despre ultima poezioară: Lacrimi ferbinți. (Pentru frații din Basarabia).

Prin aceasta poezioară dl Stanca, poate fără să cugete: a contribuit la înmulțirea filo-japonezilor, căci copii prinzând știrea despre țara „Basarabia“ și „cnuta“ Muscalului: numai decât toți au trecut... pe partea Japonezilor... Mari sunt postirile și doririle de bine în sufletele „micuților“ pentru Japonezi și earăși crâncene urările de noroc (?!!)... pe sama Muscalilor așa că dacă Dumnezeu Muscalilor nu va purta mai bună grijă de ei: ar peri mai iute ca Români din Basarabia de „cnuta“ urgisită!

Disprețul pe față al copiilor contra Muscalilor asupritori și apoi gelosia de neam reese din șirele:

„Dumnezeu grije le poartă!
Cum în pace și 'n război;
Înainte li-e scris: moarte
Îndărăt aceeaș soarte
Cnuta este înapoi!“

În consecință: dl Stanca prin munca sa nu-și îndeplinește decât decât datorința față de neam și pentru aceasta cinste i-se cuvine!

Broșurica dlui Stanca deci merită să ocupe loc în traista școlarului!

(Socodor).

Bujecanul.

1) Românilor din Basarabia, cari la ucuzul Tarului pleacă contra Japonezilor!...

D'ALE ALEGERILOR.

Din cercul Boroșineului.

În 8/21 Ianuarie a. e. aflând Bârseni că candidatul nostru național Dr. Ioan Suciu se va prezenta în comuna Bârșa, spre a-și desfășura programul, preoții Ioan Popovici și Nicolau Costea alături de învățătorimea s'a purtat foarte brav. Deja în comuna Aldeșei ne-a întimpinat Bârseni cu un șir lung de trăsuri și 60 de călăreți voinici împănți și îmbrăcați frumos. În comună era adunat tot poporul: bătrâni, tineri, neveste și copile frumoase, atâta popor numai în Boroș-İneu am mai văzut adunați. "Ti-era drag când vedeai pe cei mici de stat aruncați în pomii ca Zachei ca să vadă și să audă cuvintele blânde și înțelepte ale candidatului Dr. Suciu pe carele în strigăte „să trăiască“ l-au petrecut până la locuința preotului Ioan Popovici unde ospitala doamnă preoteasa Elena Popovici ne-a așteptat cu un prânz bogat. Până-ce am stat la masă poporul nu s'a depărtat de lângă locuința și curtea preotului, corul bărbătesc sub conducerea bravului econom Ioan Birău ne-a cântat cântece foarte frumoase încât ne era jale a ne despărți de bravii Bârseni. Laudă vouă bravilor preoți și învățători; fericedevoi bravi Bârseni că aveți așa falnici conducători; ascultați-i ca și Dzeu să vă asculte

Plecat-am apoi însoțiți de călăreții din Bârșa spre Cued, unde afară din comună ne-a întimpinat bravul preot Terențiu Mieluția, inv. Ioan Borlea încunjurăți de întreaga comună. Îți venea a plânge când vedeai poporul și mai ales bătrânii încunjurând trăsura candidatului, cum țineau de trăsura peste văi și dealuri ca să nu se re-stoarne. Înainte numai bravă preoțime, că eu noi este D-zeu.

Un oaspe.

În 11/24 Ianuarie deja se știe că alegătorii din Bârșa sunt grupați pe lângă conducătorii lor sufletești — deși năimiții încercatu-s'au cu prețul lui Iuda a se viri între ei — dar Bârseni nu cunosc glasul năimiților ci a păstorilor și așa le-a răspuns năimiților cu cuvintele falnicului candidat: „Dute dela mine Satano“ în urma cărora năimiții au deținut și dus în cap de eamnă pe învățătorul Terențiu Popa, cu geandarii până la Boroș-İneu, cântat-au pe preotul Ioan Popovici ca așșidera să-l dețină — dar din fericire nu l-au găsit căci nu era în comună, era în comunele din vecinătate ca și acolo să facă însuflețire cum D-sa știe pentru ori-ce cauză sfântă și bine plăcută lui Dumnezeu și oamenilor.

După ce s'a rentors acasă, aflând că geandarii l-au căutat la locuința prin comună — neînfricatul preot a mers la telefon unde a cercat pretura de pricina deținerii lui și a învățătorului firește că răspunsul i-s'a denegat. Aceste toate s'au petrecut până la 6 ore. Seara la 8 ore ne pomenim cu 40 soldați, un oficer și pretorele Vuculescu. Peste noapte a fost liniște. În 12/25 la porunca pretorului dus-au între baionete pe preotul Ioan Popovici la casa comunală, unde după ce a fost ascultat la protocol, a trebuit să-l elibereze. În urma eliberării preotului, un număr mare, aproape tot tineretul, au fost torturați la casa comunală, ispitindu-i despre fel și fel de bazaconii. Până când aceste ispite s'au petrecut la casa comunală, preoții umblau pe la alegătorii sfătuindu-i ca se lase pe ispititori să ispitească, dar cei chemați, la drum, plecați. Zis și făcut: pe când năimiții voiau să adune pe alegătorii, deja preoții cu toți alegătorii cu judele com. în frunte erau așezați în cvartire în Boroșineu. — Eată ora de spânzurare alui Iuda. Dă-mi-te acum la năcaz că sunt păcăliți, au rămas cu babele în sat, care babe brave 40 la număr, ziua alegerii au petrecut-o cu post și rugăciune, pentru izbândă bravului lor fiu nepot și strănepot Dr. Ioan Suciu, până sara la 8 ore când s'au rentors alegătorii cu vestea izbândeii nici măcar apă nu au beut aceste de Dumnezeu fericite babe. — Dumnezeu sfântul le răsplătească și le întărească pentru ce-asta faptă nobilă. Bucurie generală. Nu auzi cât e ziua de decăt: vivat „să trăiască“ Dr. Ioan Suciu, par'că și acum tot la alegere sunt.

Revoluția în Polonia-rusească.

În St. Petersburg după cum se vede s'a restabilit pacea — deși pe sub ascuns se mai continuă organizările revoluționare — pe când în Polonia-rusă a izbucnit cu toată furia răscoala sângeroasă. Lucrătorii înarmați folosindu-se de bombe cu dinamită, au cauzat mari pierderi puterii înarmate. Soldații cu furie vandalică au năvălit asupra lucrătorilor, ear aceștia cuprinși de dorul răsbunării, se apăra și atacă fără 'ndurare. Aci dăm o declarație a marelui duce Vladimir. Reese din această declarație că țarismul e aplecat să dea ascultare cererilor îndreptățite ale poporului.

Declarația marelui duce Vladimir.

St. Petersburg. 31 Ianuarie

— În nici un oraș al lumii nu se tolerează revoluție de stradă. Străinătatea — pe nedrept — mă învinovățește pe mine pentru evenimentele de Duminecă petrecute în St. Petersburg. Eu sunt comandantul garnizoanei din St. Petersburg. Soldații nu primiseră ordinul să dea foc, trupele s'au servit de arme numai când poliția n'a putut face nimic. Miliția și-a făcut datoria și și o va face și de aici înainte dacă va fi trebuință.

E mincinoasă acuză, că poporul n-ar fi fost făcut atent dela început să se 'mprăștie în pace. Trupele după regulamentul de trei ori i-a provocat pe revoltanții la ordine, numai după aceea au recurs la arme.

Țarul e hotărât să nu dea constituție țerei. Pe țarul l'a întristat curgerea de sînge, dar a recunoscut, că a fost trebuința să se aplice cele mai stricte regulamente. Maiestatea Sa vrea să reforme poporul, dar din propria-i bunăvoință.

Marele duce a vorbit cu amărăciune despre agitatorii poporului, cari i-a dus în rătăcire și au făcut abus de numele țarului.

Ziaristul care trimite informația de sus întreabă pe marele duce:

— Știe alteța voastră, că l-au prins pe popa Gapon? Ce se va întâmpla cu el?

— Mi se pare că s'a refugiat în străinătate răspunse marele duce Vladimir.

Când ziaristul întreabă: e adevărat că unele trupe au denegat supunerea, marele duce Vladimir dădu cu pumnul în masă și exclamă:

— E minciună!

Apoi veni în vorbă că și trupele dela Revel au avut ordinul să dea foc asupra greviștilor, ceea-ce a aprobat și marele duce.

— E o poveste de răs — zise marele duce Vladimir — că țarul s'ar fi refugiat din Țarscoe Selo; țarul nici nu s'a mișcat de acolo și de present e tot acolo.

La sfârșitul întrebării ziaristul a adus vorba că viața ducelui e în mare primejdie, deoarece-ce greviștii i-au jurat răsbunare. Ducele făcu un semn disprețitor cu mâna și zise numai atât:

— Eu sunt foarte precaut!

Berlin, 31 Ianuarie.

Se vestește din Lotz că greva se 'ntinde și aici mereu; dintre 150 mii de lucrători, 110 fac grevă.

Lupta sângeroasă din Varșovia.

Se vestește din Varșovia. A erupt revoluția generală. În zilele din urmă s'au petrecut evenimente ca cele din St.-Petersburg în 22 Ian. În suburbiul lucrătorilor, Vol s'a petrecut o luptă sângeroasă între muncători și miliție. Lucrătorii erau provăzuți de revolvere de sistemul cel mai nou și cu miterii explozive. Când au văzut că miliția s'a aruncat asupra lucrătorilor liniștiți, a atacat-o. Prima jertfă a fost oficerul, care călărea în fruntea trupelor de cazaci; o 'mpuștură de revolver l'a doborât. La asta miliția a dat salve, dar mulțimea a rămas pe loc; deoarece-ce știa că miliția avea ordin, ca primul foc să-l dea cu cartușe fără gloanțe. După câte-va minute au împușcat mai mult din grupe și acum miliția a dat salva de cartușe cu gloanțe, 20 de lucrători au căzut, dar și dintre soldați au căzut tot atâți.

Războiul ruso-japonez.

Raportul lui Oyama.

Daily Telegraf anunță din Tokio cu data 31 Ianuarie: Mișcarea de 'nconjurare a lui Kuropatkin. Poziția principală face impresia că e silit să se retragă cu toată armata până la Mukden, ba și mai departe. Resultatul favorabil al înaintării Japonezilor e că, Kuropatkin a fost silit să părăsească toate locurile sale întărite din jurul Kejkontaj la depărtare de 9 mile. În pământul înghețat nu se pot face întărituri noi și nici acumulațiunile zăvoare. Pierderea Rușilor din lupta dela 25—29 Ianuarie a fost 36.000—40.000 oameni. Pierderea Japonezilor 7000 capete. Rușii au lăsat 10.000 de morți pe câmpul de luptă. Prințul Carol Antoniu Hohenzollern în 28 Ianuarie s'a reîntors din Port-Artur la Liaojian.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 3 Februarie n. 1905

— Alegerea dela Chișineu, care era să se țină Sâmbătă la 11 Februarie, după o hotărâre nouă a celor dela comitat, s'a pus pe Vineri 10 Februarie.

Se scrie că asta de dragul Jidovilor, ca Sâmbătă nu ar fi venit poate la vot toți, de oare-ei prăznuesc atunci... Ear fără votul lor, e adevărat, Csukay ar rămâne numai cu foarte puțin voturi.

Cât privește prezidenția, deoarece-ce dr. Kralitz este bolnav, alegerea va fi condusă de dr. Keresztes Gyula, proto-fiscalul comitatului.

— Deputații jidovi în Dieta ungurească sunt 19. Cei mai mulți sunt kossuthiști.

Din părțile aradane este dr. Nagy Sándor ales la Nădlac, Dr. Nemes Zsiga, ales la Făg și spre rușinea noastră: la Abrud tot jidov ales, anume Rosenberg Gyula, un milionar. Voturi mai multe în Abrud au de altfel Ungurii Jidovii.

— Fuga unei princese. Din Bruxelles, capitala Belgiei, se telegrafiază că prințesa Clemensina, una din fiicele regelui Leopold, a fugit din oraș, și anume din pricină că vrea să se mărite cu prințul Victor, pretendent la tronul Franței. Între prințesa și prinț deja de mai multă vreme s'au făcut legături de dragoste, regele însă de el însuși este un stricat, n'a voit să lase pe fiica sa să se mărite după prințul Victor. Prințesa vrut atunci să se călugărească, dar tatăl ei la asta nu s'a învoit.

Dr. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor calificat de școale medii p. studiul igienei.

Institut de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I., vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de falci. Dantură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chimice cu Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de porcelan și aur conform indicațiunilor specialiștilor savanți. Dantură fixată și mobilă, după sistem american. Tot felul de execuții de cauciuc. Dinți dantură întregă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o durere.

Fiind că prințesa e însă de 30 ani (prințul are 43!), are drept să facă ce vrea. S'a dus deci la castelul ei din St. Rafael, în Franția, unde se va cununa cu prințul, mai ales că toate amurile ei se invoiesc, afară de tatăl ei.

— **Omor înflorător în Arad.** Se știe că arțel a fost găsit omorât, în cancelaria sa din piața Boroș-Beni, mijlocitorul de bani Petru Monda. Capul îi era crepat cu două lovituri de seure.

Mercurii i s'a făcut autopsia. Numai capul a cercetat, că lovituri numai la cap avea.

Poliția nici până azi n'a dat încă de urmele ucigașilor.

Se vorbește multe de toate: că avea mulți oameni, de oare-ce înșela oamenii; trăia rău cu nevasta, fiindcă era bețiv și juca în cărți.

Cercetări e se urmează cu multă stăruință de căpitanul poliției Green.

— **Intâmpinare.** La comunicatul „D'ale Jegerilor“ din N-rul 11 a foșei „Tribuna“, corespondentului nesubscris care se leagă de perșana subscrisului și zice, că: „dintre advocați mintim pe dl Bozgan, care la banchet și-a lădat cunoscuta sa mantauă și și a luat pe cea kossuthistă pentru a se putea încălzi de acum înainte la soarele liberalizmului“ ce cu alte cuvinte atâta înseamnă: că pentru a putea ajunge eu la blidul cu plăcinte de aceea am mers la banchet — îi răspund scurt și la înțeles: că corespondent anonim n'are să mă pizmuiească să voi ajunge la blidul cu plăcinte; căci ungruș reaş eu ori liberal ori kossuthist, mă cunosc mai bine, decât cei mai mulți dintre frații mei români. Cel mai trist lucru. Dar îi așa. Pe când Kahiar și vitelul cunoaște poarta...

Ear pentru-ca să-l și dovedesc cea ce zic. Tată îi făgăduesc corespondentului nesubscris: că eu toate plăcintele ce le voi căpăta dela ungruș, sunt gata frățește a le împărți eu el. Una mie. Una lui. Și acuma rog pe corespondent să de declare: că oare primește făgădușul? Terminul de cugetare trei zile... *Caransebeș, 1 Febr. Florea Bozgan avocat.*

— „Cartea de aur“ de dl Teodor V. Păcășianu, apărut de curând de sub tipar, volumul I. reșpărit, cu eliminarea părților cari au fost incriminate, lăsându-se în tipar urme de locurile unde s'a păcătuțit contra statului“.

De asemenea a apărut și volumul II. al acestei prețioase publicații, care e indispensabilă ori-cărui român doritor de a cunoaște desvoltarea vieții neamului nostru din țara aceasta. Prețul celor două volume mari, e 20 cor.

— **Invitare.** Invățătorii școlii gr.-or.-orm. din Zirnești, invită la Producțiunea Poporală, ce o va arangia Daminecă, în 23 Ianuarie v. (5 Febr. n. 1905, în sala cea mare a Hotelului din Zirnești. Venitul curat este destinat spre scop filantropic. Inceputul la 7 1/2 ore seara. Suprasolviri se vor primi cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică. Bilete se pot cumpăra în prăvălia d-lui I. Comșa și seara la casă, începând dela 6 ore.

— **Ce face rachiul.** Un om cu numele Vasilie Neamtu din Iteu în etate de vre-o 60-65, ani avea un fecior de 39 ani, anume Gheorghe, anândoi bețivi, Gheorghe fiind căsătorit a avut un copil care azi are 15 ani. Acești doi părinți s'au luat la gălceavă, așa că ei n'au mai putut boia la un loc ei unul la un birt și celalalt la altul, și când s'au întâlnit acasă, s'au luat la bătaie, cu lemn, cu furcoiu, cu ferul cel lung dela plug, cu săcurea, cuțitul, care cu ce a prins în mână, dar se înțelege că tot bătrânul a fost cel bătut. Așa a făcut și acum în ajutorul Bobotezii, adevărat în 5 Ianuarie, Bătrânul tată, după obiceiul lui, s'a dus la birt, Gheorghe s'a dus de a adus o sanie de lemne la oareș-care om din sat, și gustând și el din vrășmașul de rachiul s'a amețit; a venit și tată-său dela birt, și au început să se bată după obiceiul lor: s'au trântit la pământ, și fiind acolo un vecin cu numele Vasilie Ardelean, care se trudea să facă pace între cei doi vrășmași, au auzit numai decât o pocnitură, — decât copilul, lui Gheorghe s'a folosit un topor cam măricel și l'a înșpit în capul tatălui său

cu așa putere, că acesta la moment și-a pierdut graiul, și nu și-a mai putut mișca de loc nici măcar o mână ori un picior, văzând copilul că așa afund a intrat toporul în capul tătâne-său, l'a lăsat și a fugit, dar peste puțină vreme a venit eară ca să vadă ce va mat fi. Se zice că pe când tatăl său se lupta cu moartea, ucigașul copil trăgea cu mare poștă dintr'o țigară și zimbea. După aceea a venit e comisiune de a cercetat lucrul ear pe ucigașul copil l'au dat în mâna jendarmilor să-l ducă la judecată

— **Necrolog.** Primim următoarele: Subscriși cu inima frântă de durere (aducem la cunoștință încetarea din viață a mult iubitului nostru tată *Simeon Cornea*, senior preot gr.-or.-rom. în etate de 71 de ani și într'al 51-lea an al preoției; împărțășit fiind cu sfințele Taine și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 18/31 Ianuarie 1905 la 2 ore d. m. Rămășițele pământestii ale scumpului defunct se vor așeza spre vecinică odihnă în 22 Ianuarie (2 Februarie) 1905. la 10 ore a. m., în cimiterul gr.-or. rom., din *Repsig*. *Repsig*, la 18/31 Ianuarie 1905. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! Ana Cornea preoteasă în Seleuș; Ioan Cornea inginer în Bacău (România); văd. Flena Cornea conducătoare la internatul din Arad; Mărioara Cornea. Simeon Cornea preot în Bătania fil și fice; Parteniu Zaslo paroh în Seleuș; Petronela Mișci Victor Popovici preot în Ciaba, Ecaterina Iancu Dimitrie Popovici preot în Cermeiu jineri și nurori.

— **Soartea lui Maxim Gorki.** Pentru ca să-l scape pe Maxim Gorki, marele scriitor rus, de mâinile călăului și-au ridicat glasul de protest, toți scriitorii din Europa și America. Din Berlin, Londra, Viena și Paris vin următoarele știri despre această mișcare:

În Londra mulți scriitori distinși au protestat contra arestării și a pericolului de moarte ce-l așteaptă pe Gorki fiindcă a voit să ia cuvântul pentru apărarea drepturilor poporului rus.

În New-York scriitorii din America în număr mare au protestat contra arestării și au declarat că vor continua să se ia în apărare nis. Scriitorii din America și-au exprimat dezaprobarea față de scriitorii ruși și au declarat că vor continua să se ia în apărare pe Rusia și pe libertate. Face apel mai ales pe partea de a se ască întreaga lume civilă, pentru teroșismului domniei rusești și să împedice executarea celui mai mare cetățean rus, a lui Maxim Gorki.

Socialiștii din Paris au ținut alaltăeri o adunare, în care au protestat contra despotismului Rusiei.

Scriitorii germani au dat următorul apel: Pe Maxim Gorki, pe autorul „Conacului de noapte“, pe iubitorul și cunoscătorul sufletului poporului, cel dintâi și cel mai sărbătorit scriitor al Rusiei, cu ocazia celor din urmă evenimente, inteligența rusă împreună cu reprezentanții ei. l'au deținut. Viitorul, ba chiar viața lui e amenințată de primejdie. Viața sufletelor nu cunoaște hotare, și soartea lui Gorki nu poate fi indiferență față de aceia, cari poartă la inimă cele mai nobile bunuri ale omenimei. Tot omul cult are drept și pretenții la viața și la creațiunea viitoare a lui. Fiecare o o cult are dreptul să le strige celor dela putere din St.-Petersburg: „Acest om e al vostru, acest om e al marelui chemări și e peste puțină să cadă jertfă volnicilor politice. Ape-lăm la toți cari simt cu noi, să se alăture la protestul nostru“.

Noaptea târziu a sosit o telegramă din St. Petersburg care spune:

St. Petersburg, 1 Febr.

Gorki și scriitorii liberi nu peste mult vor fi eliberați. Vor fi eliberați și conducătorii lucrătorilor, dintre cari cel mai mulți au căpătat câte 200 lovituri de bătă.

— **Convocare la adunarea generală a „Reuniunii de lectură română“** din Timișoara care se va ținea în 5 Februarie st. n. d. a. la 4 oare

în localul reuniunii Fabric, în sala dela Cafă „3 Rose“.

Obiectele: 1. Raportul despre starea reuniunii din anul trecut 1904. — 2. Raportul casariului. — 3. Censuarea socoților. — 4. Raportul bibliotecariului. — 5. Stabilirea bugetului și a taxei membrilor ordinari. — 6. Darea absolutoriului. — 7. Alegerea secretariului.

Timișoara, în 20. Ianuarie 1905.

Iosif Mateiu, secretar. Georgiu Ardelean, president.

— **Atentatul din Petersburg.** Ancheta făcută de comisiunea specială asupra incidentului din ziua Bobotezei a constatat că prima baterie a brigadei de artilerie de gardă a făcut exerciții cu 6 tunuri cu aruncături de proiectile.

Exercițiile sfârșindu-se, caporalii plutonului trebuiau să curețe piesele, să le ungă și să le pună la loc. Aceasta s'a făcut în al doilea și al treilea pluton: în primul pluton caporalul interimar a omis să curețe piesele și a pus tocurele. La 19 Ianuarie comandantul plutoanelor și apoi comandantul bateriei a sosit lângă baterie când era gata de a se pune în marș.

Mai multe piese, cu deosebire din primul și al doilea pluton, s'au dus să dea salutul, acoperite fiind de tocurele lor cari n'au fost scoase decât după ce tunurile au sosit pe pozițiunea ce li-se hotărise.

Piesele au fost încărcate fără să fie curățate. Comisiunea găsită că s'ar fi putut uita într-unul din aceste tunuri, dela 17 Ianuarie o mitralie, căci, în urma exercițiilor de tir tunul a stat în remizele artileriei. Ancheta făcută de comisiune a constatat, în adevăr, că din cinci mitralii puse în tunuri în timpul exercițiului, numai patru a căzut iar una a rămas în tun până când acesta a fost pus în pozițiunea ce i-se hotărise, cu atât mult cu cât tocurele tunurilor au fost scoase aci în prezența comandantilor. Dacă toate tunurile ar fi fost curățate, după cum cere regulamentul de tragere, mitralia ar fi fost descoperită. Mitralia găsită pe zăpadă dovedea că ea conținea proiectile de instrucție și că ea a fost lansată de primul tun al primei baterii a Majestății Sale.

Comisiunea luând în considerare depozițiunile soldaților dela tunul al doilea, că primul tun, după tragerea loviturii a avut un recul de doi pași, a conchis că descărcarea celui de al doilea tun poate lămuri toate împrejurările și determina culpabilitatea persoanelor participante și de aceea o nouă instrucție a fost hotărâtă. După cum reese din acest comunicat, care e oficial, atentatul din ziua de Bobotează, îndreptat contra țarului se reduce la un simplu accident. De altfel a fost cam naiv a ze crede că s'a comis un atentat contra țarului „cu tunul“. Lucrul era prea curios pentru cel ce cugetă.

POȘTA REDACȚIEI.

N. Lazărescu, Avram Avramuș, Traian Droanea, Iova Amar, Mihai Grecu și alții șirieni: Redactorul nostru Russu Șirianu va fi în Socodor Daminecă. Veniți acolo și vi se va arăta planul de luptă.

Teodor Popovici, Șeitin. E de laudă simțirea ce se vede din versuri. Acum, după alegeri, nu mai are însă înțeles să se publice.

Nicolae Ardelean, econom, Giula. Îți mulțumim pentru cuvintele călduroase. Din foaie vei vedea când vine la Vârșand dl Russu.

Trailă Petcu Parța. Scrii cu dragoste pentru neam. Ne vom folosi, ceva mai târziu, de cele ce ne-ai împărțășit.

Sân Miclăușul-Mare. Cum se poartă în biserică N. Dogar, N. Crișan, M. Raica și St. Vasile, nu se poate publica. E treaba preotului să-l îndrume la ordine dacă ar face neșinduală vorbind.

I. Oravița și M. Ecica. Pentru numărul acesta a sosit târziu. Le punem în numărul de mâine.

Redactor responsabil: Sever Bosu.
Editor-proprietar: George Nichin.

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada Atzél Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

„BIHOREANA“, institut de credit și economii în Oradea-Mare.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Bihoreana“, societate pe acți în Oradea-mare, conform dispoziției §-ului 19 din statute, se invită la a

VI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Oradea-mare la 25 Februarie 1905 st. n. la 10 ore înainte de amiază în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt următoarele:

1. Alegerea a trei membri pentru verificarea procesului verbal și a trei scrutinători pentru actul de alegere.
2. Raportul anual al direcțiunii.
3. Raportul comitetului de reviziune despre examinarea computului anual, a bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
4. Stabilirea bilanțului anual și deliberare asupra împărțirii profitului.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1905.
6. Determinarea scopului spre care, la propunerea direcțiunii, este a se întrebuința suma amintită în §-ul 61 punct 7.
7. Alegerea a 5 membri în direcțiune.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la următoarele dispoziții din statute:

§. 24. Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiunilor sale în cărțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și cu una zi înainte de aceasta să depună pe lângă revers la direcțiunea institutului respective la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, eventual și dovezile de plenipotență.

Acțiunile depuse la locurile designate de direcțiune se vor lua în considerare numai încât reversul despre depunere, mult în ziua premergătoare adunării generale s'a depus la institut.

În legătură cu dispozițiile §-ului 24 din statute, avem onoare a notifica, că în ședința plenară ținută în 24 Ianuarie pentru depunerea, respective primirea acțiunilor și edarea documentelor despre depunere, s'a designat în acest an, respective au rugate, institutele Aibina, Victoria, Silvania, Economul, Oraviceana, Patria și Timișana.

Oradea-mare, 24 Ianuarie 1905.

Direcțiunea institutului.

DEBIT				Contul Bilanțului pro 1904.				CREDIT			
	Cor.	b.		Cor.	b.		Cor.	b.	Cor.	b.	
68			Casa în numărar	48429	17	1			Capital social		600000
88			Giro-Conto la Banca Austro-Ungară	1571	45	74			Fondul de rezervă *)		52595
91			Casa de păstrare poștală reg. ung.	20	—	39			Fondul de rezervă pentru pierderi		3500
70			Cambii de bancă	195839	—				Fondul de pensiuie		8369
62			Credite hipotecare	307857	—				Depuneri spre fructifloare		1317992
34			Credite de cont-curent	52889	43	85			Cambii reescomptate		343466
82			Credite pe efecte	7758	—	38			Depozite de casă		7627
17			Credite personale	13409	—	56			Dividende neriditate		1190
76			Efecte proprii	19592	—	84			Saldul intereselor transitoare		25921
45			Immobiliare	1238	—	36			Profit transportat din 1903	558	77
25	4952	7	Mobilier	44	7	43			Profit net	643.29	68
37	495	27	10% descriere	2405	20						
72			Diverse conturi debitoare								
86				425791	58						2425791

*) Cu dotațiunea proiectată se urcă la 67.000 Coroane.

DEBIT				Contul Profit și Pierderi.				CREDIT			
	Cor.	b.		Cor.	b.		Cor.	b.	Cor.	b.	
54			4% interese la fondul de rezervă			6			Profit transportat din 1903		558
83			Interese de reescompt	2034	94	66			Interese:		
65			Interese după depuneri	7362	42	77			dela cambii de bancă		151652
31			10% dare după interese de depuneri	56009	37	67			credite hipotecare		23502
32			Contribuție	5600	99	80			pe efecte		693
77			Salare	13976	10	63			personale		1042
81			Spese curante (tipărituri, porto, luminat, încălzit, telefon, etc.)	18149	98	16			de cont-curent		2907
28			Chirie	965	68	35			capitale elocate la alte institute (70% scut de dare)		127
41			Marce de prezență	1376	64	75			Provisiune		1821
48			Descrieri	3255	—	64			Venitul imobilelor (scut de dare)		178
			Profit transportat din 1903	558	77	59			Interese după efecte proprii (scut de dare)		691
			Profit net	64329	68	48			S'a încasat din pretensiuni deservite		230
				183401	66						83401

Oradea-mare, 31 Decembrie 1904.

Dr. Coriolan Pap m. p.,
director esecutiv.

Iosif Diamandi m. p.,
prim-comptabil.

Direcțiunea:

503 Josif Vulcan m. p.,
președinte.

Nicolau Zigre m. p.,
v.-președinte.

Josif Roman m. p.

Moise Nyes m. p.

Petru Pântya m. p.

Andrei Korvath m. p.

Antoni Paliadi m. p.

Dr. Nicolau Popovici m. p.

Josif Moldovan m. p.

Subsemnatul comitet am examina contul present și l-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Oradea-mare, 25 Ianuarie 1905.

Samuil Ciceronescu m. p.

Toma Păcală m. p., președinte.

Sava Raicu m. p.

Dr. Florian Duma m. p.

Petru Popescu m. p.